

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

CAMÍ RAMADER DE MARINA

Etapa 18: CASTELL DE PENYAFORT
SANT LLORENÇ I SANTA MARIA DE LA SENABRA
LA PLANA MORTA – EL MARGE LLARG – COLL DE CAN DEU
CAN FERRER DE LLACUNALBA – CANYELLES

4 de maig de 2025

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	7 h
Bar el Refugi de la Margaridoia (Els Monjos). Esmorzar. Sortida vers la cruïlla de la fàbrica Ondunova.	7 h 40 min 8 h 15 min
Cruïlla fàbrica Ondunova. Inici de l'etapa.	8 h 30 min
La Senabra. Reagrupament.	9 h 45 min 9 h 55 min
El Marge Llarg. Reagrupament.	11 h 11 h 10 min
Can Ferrer de Llacunalba. Reagrupament.	12 h 10 min 12 h 30 min
Canyelles. Final d'etapa. Sortida cap a Vilanova	13 h 13 h 10 min
Vilanova i la Geltrú.	13 h 30 min

Notes.-

- ** Esmorzarem al bar el Refugi de la Margaridoia dels Monjos. Tornarem a dinar a Vilanova.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual amb els que us segueixen; si cal espereu-vos**. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents! (Penseu que aneu en grup).
- ** Atenció: Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) utilitzeu només el telèfon **692 620 181** (Isidre Poch).
- ** El vocal coordinador d'aquesta sortida és l'**Isidre Poch (692 620 181)**. En tot moment cal respectar les seves indicacions.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

CAMÍ RAMADER DE MARINA

Etapa 18: CASTELL DE PENYAFORT **SANT LLORENÇ I SANTA MARIA DE LA SENABRA** **LA PLANA MORTA – EL MARGE LLARG – COLL DE CAN DEU** **CAN FERRER DE LLACUNALBA – CANYELLES**

4 de maig de 2025

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Començarem l'etapa a la cruïlla de la fàbrica Ondunova, on varem acabar l'anterior sortida. Travessarem novament el riu Foix per tal de tornar al castell de Penyafort i des d'allà ens enfilarem vers cal Pere Joan i continuarem cap a l'ermita de Sant Llorenç de la Senabra des d'on tindrem una magnífica panoràmica de la plana del Penedès.

Des de l'ermita baixarem al fondo de Sant Llorenç on podrem veure un dels millors forns de calç de la zona i on trobarem una font molt agradable.

En sortir del fondo arribarem a la Senabra on podrem admirar l'església de Santa Maria que, malgrat el seu estat d'abandonament, constitueix un dels millors exemplars romànics del Penedès. Tot seguit ens enfilarem vers el cim del turó de la Senabra, travessarem la Plana Morta i després de passar pel coll Blanc arribarem al Marge Llarg situat sota el Puig de l'Àliga.

Per tal de creuar la serra del Teixidor anirem a buscar el coll de can Deus des d'on baixarem cap a la urbanització de les Palmeres. Seguint l'avinguda Catalunya d'aquesta urbanització arribarem a l'antiga masia de can Ferrer de Llacunalba que properament acollirà un centre on s'impartiran cicles de Formació Professional vinculada al Medi Ambient i la Natura.

Tot seguit, pel camí del Romanguer, baixarem cap a Canyelles on finalitzarem l'etapa a la plaça del seu Casal.

Horari Parcial	Horari Total	Distància (km)
0:00	0:00	0,000

Comencem l'etapa d'avui a la cruïlla situada al costat de la fàbrica Ondunova (156 m); hem d'anar per la pista asfaltada que s'allunya de la fàbrica en direcció sud-est. Baixem lleugerament.

0:04	0:04	0,255
------	------	-------

A l'esquerra queda l'entrada a ca l'Abadal (155 m). Baixem.

0:02	0:06	0,385
------	------	-------

Fem un gir cap a la dreta i travessem el riu Foix per una passera (147 m); just passat el riu deixem un camí a l'esquerra. Pugem.

0:02	0:08	0,495
------	------	-------

Fem un marcat revolt cap a la dreta tot deixant dos camins a l'esquerra (156 m). Seguim pujant; a la dreta queda una zona d'aparcament.

0:02	0:10	0,590
------	------	-------

Arribem al castell de Penyafort (165 m). Hem de seguir endavant vorejant l'edifici del castell; a l'esquerra hi deixem una esplanada.

Girem cap a la dreta i una mica més endavant deixem el camí cimentat que segueix vorejant el recinte del castell i n'agafem un que surt cap a l'esquerra; pugem. Al cap de pocs metres s'acaba el sòl cimentat.

0:07	0:17	0,995
------	------	-------

A l'esquerra deixem el camí d'accés, barrat amb una cadena, al mas Petit (189 m); seguim pujant.

Fem un ampli revolt cap a la dreta vorejant un bosquet. Planegem.

0:05 0:22 1,295

A la dreta deixem un camí (210 m). Cap a la dreta tenim una bona panoràmica de la plana del Penedès.

0:01 0:23 1,355

Voregem les restes de cal Pere Joan que ens queden a l'esquerra (215 m); seguim endavant i poc després passem per sota d'una LAT. Davant, una mica allunyada, podem veure la Senabra per on passarem.

0:04 0:27 1,575

Deixem un camí que baixa cap a la dreta (218 m). Anem per una zona envoltats d'arbres amb sòl de rocallís.

Fem un gir cap a l'esquerra; seguim pujant, ara vorejant una vinya que ens queda a la dreta.

0:07 0:34 1,960

El camí fa un marcat revolt cap a la dreta (252 m).

0:02 0:36 2,105

Desemboquem en un camí que hem de seguir cap a la dreta tot pujant (259 m); a l'enforcall, a la dreta, hi ha un pal de senyalització.

Uns metres més endavant, després de passar una cadena, hem d'abandonar aquest camí que segueix pujant i anar pel que surt cap a la dreta.

0:03 0:39 2,265

Hem de deixar el camí que seguíem, que decanta cap a la dreta i baixa amb fort pendent, i seguir per un camí, no tan fressat, que surt endavant. A l'enforcall hi ha un pal petit de senyalització.

Anem per entremig del bosc amb sòl rocallós; pugem lleugerament. Més endavant travessarem una zona planera amb els arbres esparsos.

0:06

0:45

2,625

Arribem a les restes de l'ermita de San Llorenç de la Senabra (280 m). Des d'aquest punt tenim una magnífica panoràmica de la plana del Penedès amb la Senabra en primer terme.

Per continuar hem de baixar cap a l'esquerra travessant el rocallís que hem trobat abans d'arribar a l'ermita; després d'un tram amb fort pendent el senderol planeja per dins d'un bosc esclarissat.

Més endavant tornem a baixar; travessem un grauet i seguim baixant vers el fondo de Sant Llorenç.

0:05

0:50

2,880

Desemboquem al camí que va pel fondo de Sant Llorenç; a l'enforcall hi ha un pal petit de senyalització (240 m). Hem de seguir aquest camí cap a l'esquerra, remuntant el fondo.

0:04

0:54

3,125

Arribem en una esplanada (259 m); a la dreta hi ha un magnífic forn de calç. Una vegada visitat el forn de calç hem de tornar enrera pel camí que hem seguit.

0:04 0:58 3,370

A la dreta deixem el senderol per on hem baixat des l'ermita de Sant Llorenç de la Senabra (240 m). Seguim endavant; baixem.

0:04 1:02 3,610

A l'esquerra del camí hi ha la petita cisterna de la font del Pouet del Queguelló, unes taules i la font de Sant Llorenç (225 m). Al costat d'aquesta font hi ha una làpida amb uns versos del poeta vilafraquí Josep Parera Ràfols.

Seguim baixant pel fondo de Sant Llorenç.

0:08 1:10 4,140

Arribem al final del fondo (201 m); passem una cadena i deixem un senderol que s'enfila cap a la dreta. Se'ns obre la panoràmica.

Uns metres més endavant deixem un camí que puja cap a la dreta; a l'enforcall hi ha un pal petit de senyalització. En aquest punt hem de deixar el camí que seguim i continuar per un que va cap a l'esquerra. Poc després deixem un corriol a la dreta i anem pujant lleugerament.

0:03 1:13 4,275

A la dreta del camí, una mica separat, hi ha un antic pou amb volta, ara cegat (211 m); continuem endavant en direcció a la Senabra que ja veiem a tocar. El camí que seguim era un camí de carro com demostren les roderes que anem trobant.

0:02 1:15 4,380

Reagrupament

Pugem per una graonada i desemboquem en una camí transversal (215 m). Anant cap a la dreta per aquest camí s'arriba a l'església romànica de Santa Maria de la Senabra; nosaltres l'hem de seguir cap a l'esquerra.

El camí es transforma en un senderol que puja per un tram amb moltes pedres; per ací, tot i que sembla impossible, hi passava un camí de carro tal com testimonien les roderes que podem veure-hi. Pugem per entremig del bosc.

Més endavant, l'entorn s'aclareix; travessem un tram de rocallissos. Pugem.

0:11 1:26 4,875

Tenim una àmplia panoràmica; a l'esquerra, a l'altra banda del fondal de Sant Llorenç podem veure-hi l'ermita per on hem passat (275 m). Seguim pujant.

0:06 1:32 5,120

A la dreta del senderol podem veure-hi un curiós cercle de pedres (310 m). Planegem una mica i seguim pujant, ara amb pendent més suau.

0:08 1:40 5,525

Desemboquem en un camí transversal (371 m). Nosaltres l'hem de seguir cap a l'esquerra però abans de fer-ho podem anar uns metres cap a la dreta per assolir el cim del turó de la Senabra que és a tocar.

Seguim endavant; planegem. A l'esquerra podem veure el gran esvoranc de la pedrera de la cemen-tera Uniland.

0:02 1:42 5,635

A l'esquerra del camí queda la torre d'una LAT (371 m). Seguim planejant; una mica més endavant passem per entremig d'un bosquet.

0:04 1:46 5,915

Passem pel costat d'un rètol que ens informa que venim per un *camí preferent per a excursionistes i vianants* (375 m). Una mica més endavant, a la dreta, hi ha un pal petit de senyalització i una petita esplanada (des d'aquest punt sortia un camí cap a la dreta que s'ha anul·lat). Pugem lleugerament.

0:08 1:54 6,480

El camí bifurca; hem de seguir la branca de la dreta (390 m). Uns metres més endavant se'ns uneix un camí per l'esquerra procedent de la branca que hem deixat.

Deixem un camí a l'esquerra. Estem travessant la plana Morta.

0:07 2:01 6,975

Voregem una cadena que travessa el camí (398 m). Uns metres més endavant deixem un senderol a la dreta que va cap al turó de la Pòpia.

Per ací sortim del terme municipal de Santa Margarida i els Monjos i entrem en el de Castellet i Gornal.

Més endavant, a l'esquerra, a un nivell inferior, podem veure-hi les cases del barri de la Vall de la urbanització Daltmar. Planegem una mica més i comencem a baixar.

0:07 2:08 7,455

A la dreta deixem un viarany que baixa vers el fondo de la Bovera i poc després, per l'esquerra, se'ns uneix un senderol que puja de la Vall (Daltmar). Estem creuant el coll Blanc (383 m).

A partir del coll fem un tram de pujada amb fort pendent (419 m), baixem (408 m), tornem a pujar vorejant el turó de Romagosa (417 m) i tornem a baixar.

0:11 2:19 8,110 **Reagrupament**

Deixem un camí a la dreta que va cap a la Casa Alta (395 m) i uns metres més endavant, després de vorejar una tanca, arribem a la cruïlla del Marge Llarg; a l'esquerra hi ha un pal de senyalització.

Hem de rebutjar les dues pistes de l'esquerra; la primera baixa vers el barri de la Vall de la urbanització Daltmar i la segona puja cap al coll de l'Àliga. També rebutgem el senderol, que després de la pista, també puja cap a l'esquerra per assolir el turó de les Tres Partions.

Nosaltres hem de seguir per un corriol que surt per darrera de les últimes grans pedres de la filada que tenim a la dreta. El senderol, de moment, planeja.

Més endavant comença a baixar i fa un marcat revolt cap a la dreta per tal de situar-se a la llera d'un aiguavés que baixa del turó de les Tres Partions.

Anem baixant amb el sòl ple de pedres soltes; anem girant cap a l'esquerra.

0:15 2:34 8,950

Desemboquem en un senderol transversal procedent de la Casa Alta (315 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra.

Anem pujant pel fondo de cal Deus.

0:09 2:43 9,370

Arribem al coll de cal Deus (365 m). A la dreta hi ha un pal de senyalització i al bell mig del coll una fita trencada. Nosaltres hem de rebutjar el senderol que puja cap a l'esquerra vers el turó de les Tres Partions i el senderol que puja cap a la dreta vers la serra del Teixidor; hem de continuar pel senderol que baixa mantenint la direcció que portàvem.

En travessar el coll hem sortit del terme municipal de Castellet i Gornal i hem entrat en el de Canyelles.

El primer tram d'aquest senderol és una mica *difícil* però després es va *normalitzant*. Anem baixant.

0:06 2:49 9,540

Desemboquem en una pista, just per sota d'una LAT (314 m); hem de seguir la pista cap a la dreta. Seguim baixant.

0:04 2:53 9,810

Deixem una pista que puja cap a la dreta (292 m). Seguim baixant.

Després de fer un marcat revolt cap a l'esquerra baixem per un tram amb fort pendent.

0:04 2:57 10,045

Voregem una cadena i uns metres més endavant deixem una pista a l'esquerra també barrada amb una cadena (258 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització.

Seguim endavant pel carrer Moncayo de la urbanització les Palmeres.

0:02 2:59 10,135

Desemboquem a l'avinguda Catalunya (248 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra. Baixem.

La primera casa que veiem a mà esquerra és l'antiga masia de cal Deus actualment en procés de reconstrucció. Seguim baixant deixant carrers laterals.

0:13 3:12 11,065

Per la dreta se'ns uneix l'avinguda Canyelles (186 m). Seguim baixant.

0:02 3:14 11,185

Fem un gir cap a la dreta tot deixant el carrer Àvila a l'esquerra (177 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització.

Seguim endavant pel costat d'una barana feta de troncs.

0:01 3:15 11,235

Cap a l'esquerra surt el camí del Romanguer que baixa vers Canyelles (178 m). Nosaltres seguirem endavant per l'avinguda de Canyelles per anar a can Ferrer de Llacunalba. Pugem.

0:04 3:19 11,470

Reagrupament

Arribem a can Ferrer de Llacunalba (198 m). Després de la visita hem de tornar enrera cap al camí del Romanguer.

0:04 3:23 11,705

Deixem l'avinguda de Canyelles i anem cap a la dreta pel camí asfaltat del Romanguer (178 m); per accedir al camí hem de vorejar una barrera.

Baixem lleugerament; deixem camins laterals. A l'esquerra, una mica allunyada, hi veiem la paret de la Facul, un dels bressols de l'escalada comarcal.

0:11 3:34 12,455

Passem per davant de l'entrada a la finca del Romanguer que ens queda a la dreta (156 m). Seguim endavant.

0:04 3:38 12,715

A la dreta deixem un accés a l'esplanada on hi ha l'aparcament de l'escola Sant Nicolau i la zona Esportiva Municipal de Canyelles (139 m).

Una mica més endavant girem cap a la dreta i travessem el torrent de cal Deus.

0:03 3:41 12,905

Passem per una tanca (oberta) i continuem pel carrer del Romanguer; a la dreta queda l'accés a l'escola Sant Nicolau (136 m)

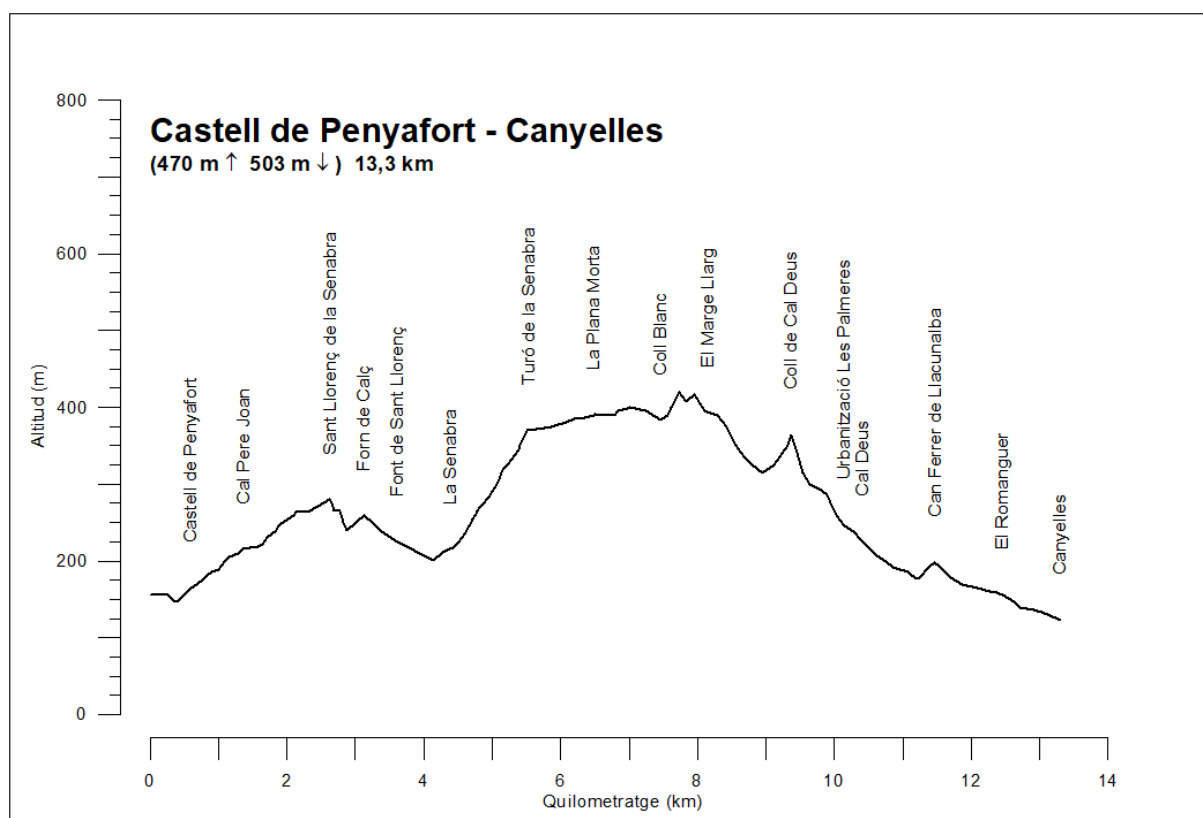
Seguim endavant deixant algun carrer lateral.

Passem l'avinguda Daltmar, continuem pel carrer del Romanguer i arribem a l'avinguda del Raval.

0:06 3:47 13,285

Travessem l'avinguda del Raval i girem cap a l'esquerra per anar a la plaça del Casal de Canyelles on finalitzem l'etapa d'avui (123 m).

Equip de preparació (11/04/2025): Joan Andreu, Carles Lluch, Josep Olivella, Agustí Poch, Isidre Poch

SANT LLORENÇ DE LA SENABRA

Sant Llorenç de la Sanabra és una capella de Santa Margarida i els Monjos (Alt Penedès) inclosa a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. És una capella de reduïdes dimensions, d'una sola nau, enrunada, possiblement amb sagristia adossada. Absis semicircular, del que solament en resta la part inferior, en la que s'hi veuen dues bandes llombardes, i tres finestres d'arc de mig punt de doble exqueixada. Carreus irregulars de pedra picada, disposats en fileres horitzontals.

Poques notícies es poden donar d'aquesta església. Només es coneix una única referència de la capella de l'any 1305, en què formava part de la parròquia de Santa Margarida del Penedès.

Al principi del segle XX, la seva fàbrica encara es conservava sencera, ja que l'any 1912 Eduard Vidal escrivia: “la capella antiga de Sant Llorenç és una ermita romànica d'escaient portadeta i bonic absis, la total destrucció de la qual no es farà esperar gaire”. En aquesta època s'hi feien nombrosos romiatges, ja que el conjunt de l'edificació, en ésser situat prop d'una font afavoria la visita a la capella.

Sobre el fondo i la font de Sant Llorenç

<https://blocs.mesvilaweb.cat/elbarrinaire/la-font-de-sant-llorenç-de-la-sanabra/>

Poema que hi ha a la làpida al costat de la font de Sant Llorenç

*Lloc d'esplai del qui matina
font humil de Sant Llorenç
dolç repòs del qui camina
aigua fresca i cristal·lina
que bevent-te el cos em prens.
Tens per marc un bell paisatge
tens perfums, tens cants d'ocell
tens els besos de l'oratge
i del cel reps l'homenatge,
perquè et dona el seu mantell.*

Josep Perera Ràfols

SANTA MARIA DE LA SENABRA

Santa Maria de la Sanabra és una església romànica de Santa Margarida i els Monjos (Alt Penedès) inclosa a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. És un edifici d'una sola nau amb absis semicircular i coberta de teula a dues vessants, sostinguda i molt ben conservats. Situada al costat de la caseria de la Sanabra, constitueix un dels millors exemplars romànics del Penedès. A l'interior hi ha un fris i un arc toral que aguantava la volta de canó, ensorrada. La façana té un portal adovellat i un ull de bou, i l'absis mostra una finestra de doble esqueixada.

Tota l'església és construïda amb grans carreus de pedra picada molt ben conservats, característics de l'obra del segle XII. Actualment, resta abandonada, serveix de magatzem per a estris agrícoles i a l'interior hi ha un cup de vi.

El lloc de la Sanabra és esmentat per primera vegada l'any 992 en la forma llatina *Sinapis*. El 993 Guilleria donà a Sant Cugat del Vallès part d'un alou seu i part d'un altre que fou de la seva muller Ermessenda. Aquests es trobaven al comtat de Barcelona, al terme del castell d'Olèrdola, al lloc de la Sanabra i a les Espitlles. Durant el segle XI el lloc de la Sanabra apareix repetidament documentat.

Ara bé, l'església no apareix citada directament fins l'any 1306, en què es procedí a la provisió de la capella de Santa Maria de la Sanabra, situada a la parròquia de Santa Margarida del Penedès, per part del bisbe Ponç de Gualba a favor de Gombau d'Olorda, Romeu de Bellestar i Umbert d'Olorda. L'any 1349 n'era beneficiat Bernat de Clariana.

CANYELLES

Canyelles és un municipi del Garraf, als darrers contraforts de la Serralada Litoral, al límit meridional de l'Alt Penedès. Limita a l'E amb Olivella, al SE amb Sant Pere de Ribes, al S amb Vilanova i la Geltrú, a l'W amb Castellet i la Gornal i al N amb Olèrdola, aquests dos últims termes pertanyents a la comarca de l'Alt Penedès.

Forma una cubeta envoltada per diverses elevacions, entre les quals es destaquen els puigs de Sant Miquel (358 m), Rodó i de l'Àliga (465 m), al N, o el Montgròs (358 m) al SE. Els terrenys són calcaris i cretacs a la muntanya i als fondals hi ha clapes del Miocè i el Quaternari (gredes argiloses).

La riera de Santa Digna, coneguda al terme com a riera de Canyelles, procedent d'Olèrdola, desguassa a la riera de Ribes ja dins el terme de Sant Pere de Ribes. De les muntanyes davallen diversos torrents que desemboquen a la riera de Canyelles, com el de Cal Deus, que ho fa per la dreta, a llevant del poble. Canyelles és ric en aigua subterrània i contribueix a assortir Vilanova. Hi ha fonts com les de Can Ferrer de Llacunalba, al SW del poble, i la de Cal Girabals, a llevant, i algunes codines o fonts cocó en les quals els degotalls omplen petits jubs, com la font de la Codina i el cocó del Bou.

El terme comprèn, a més del poble de Canyelles, cap municipal, un nombre important d'urbanitzacions esparses arreu del municipi (Califòrnia, Les Palmeres, Vora-Sitges, etc.).

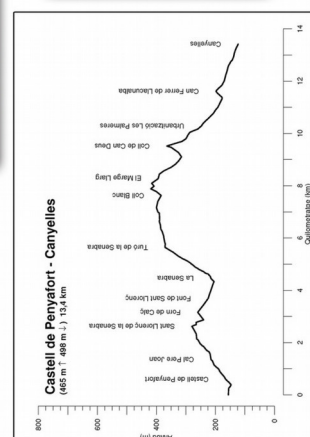
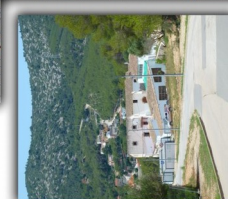
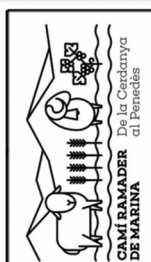
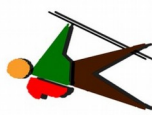
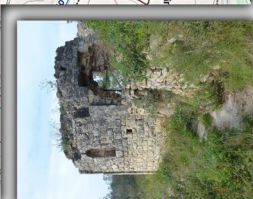
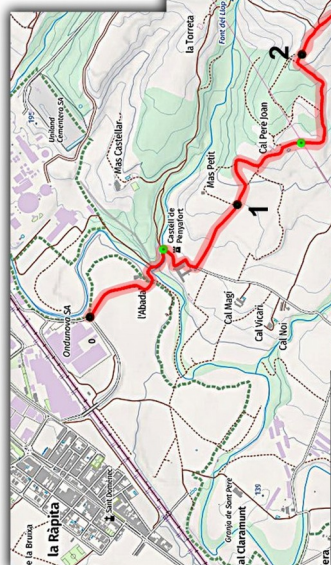
Les restes del castell que es conserven daten del segle XV, són fonamentalment una torre, de planta circular, i un fragment de muralla amb cinc merlets. La façana contigua a l'església, amb la qual forma angle, té un porxo amb dos arcs escarsers, damunt del qual hi ha un terrat. La documentació relativa al castell és molt escassa, a causa dels diversos saqueigs i de l'incendi que es produí el 1936. L'edifici és esmentat per primer cop el 1478, com a propietat de mossèn Francí de Ferrer, cavaller de Tarragona.

L'església, dedicada a Santa Magdalena, és un edifici de planta rectangular, d'una nau amb capelles laterals i coberta de quatre vessants, de teula. La façana té una porta d'accés rectangular, amb dovelles de pedra i un escut damunt la clau central de la llinda pertanyent al baró de Canyelles. Sobre el portal, al qual s'accedeix per una escalinata de pedra, hi ha una obertura circular que il·lumina la nau. El campanar és situat a l'esquerra, té dues obertures d'arc de mig punt per a les campanes i un rellotge. L'església és documentada des del segle XVII, que fou erigida com a parròquia (1627) i s'independitzà de la de Sant Miquel d'Olèrdola. El conjunt format pel castell i l'església fou restaurat el 1858 per Ramon de Bouffard, aleshores baró de Canyelles.

BIBLIOGRAFIA

- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia.cat/>
- ** Camí Ramader de Marina
<https://camiramaderdemarina.cat/>

Agustí Poch, maig de 2025

Etapa 18, 4 - Maig - 2025 Castell de Penyafort - Canyelles

